

MALI OGLASI: 20. let beseda, - **NAROCNINA:** mesečna 480, vnaprej; četletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lit. - **FLRJ:** Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tiskarskega tiska Trst 11-5374 - **ZA FLRJ:** Agencija demokratskega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3a, tel. 21-938, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60. KB 1. 2-375 - Izdaja Založništvo tiskarskega tiska D. ZOZ - Trst

Nadškof Anthimos izraža upanje, da bo nadškof Makarios osvobojen - Prva smrtna obsodba spremenjena v dosmrtno ječo

ATENE. 17. — Grški generalni konzul v Nikoziji je poslal atenski vladi vsebino proglasa, s katerim zahteva, da ciprski nacionalisti premirje. To bi pomenilo, da bi v izvedbi krogov v Atenu, v izvedbi krogov v Atenu, iz vzroke, iz katerih je nastal sedanji položaj na Cipru; izrazil je tudi upanje, da bodo Angleži držali obljubo, ki so jo dali včeraj, da bodo namreč realistično razmišljali na nujnoobstoječem. Dulles lažjo nalogo pri prostem prepravljanju o ciprskem razpravi s britanskimi oblastmi. Seveda pa glasovi v pooblaščenih krogih britanske prestolnice niso potrjeni.

Bilanca eksplozije
v Caliju

Minister za higieno kolumbijske vlade je večeraj izjavil, da je bilo pri eksploziji 7. avgusta, ko je zletelo v zrak večje število tovornih avtomobilov namita, epopločna porušenja, ali poslopji v mestu, na katere so se nahajali, in da je škoda, ki jo je povzročila, bila po bistvu enotna škodovanosti. Po izjavi ministra znaša škoda 400 milijard lir. Pri nesreči je ostalo 200 ljudi brez strehe, 20.000 jih je brez dela, ker so bili poškodovani. V zvezi s škodo, ni pa bilo objavljeno število žrtvi, ki znaša po neuradnih ocenitvah 1500 mrtvih in čez 2000 ranjenih. Minister je tudi izjavil, da so že skoraj zagotovljeni načrti za gradnjo, ki bo 2000 hiš, preiskave v zvezi s nesrečo se nadaljuje, toda oblasti ne dajejo še nikakih obvestil.

TOKIO, 17. — Tajfun abasao, ki je že deveti v tej sezoni, je povzročil na japonskem otočju 36 mrtvih in 112 ranjenih, medtem ko je doslej 41 pogrešan. Tajfun se pomika proti severu in ogroža za jutri prihod k Hirokadi. Materialna škoda znaša 10 milijard jenov; popolnoma ali deloma je bilo porušeni 23.000 hiš, poplavljenih pa je bilo še nadaljnjih 8600.

HONG KONG, 17. — Radio Peking je sporočil, da je bilo 400.000 oseb mongolske provincije Hellungiang na meji s Sovjetsko zvezo mobiliziranih, da bi se preprečile poplave zaradi narastle reke Sangare. Če bi se razlila, bi ogrozila za povprečno šestdeset tisoč ljudi. Na obvarjevažno železniško križišče Harbin. Poplave so pri-

CHARLEROITU

ih skupin

aa površje

a organizacij v

om in Reyem

prejeli su guverneru, ali se nije sporičilo, da je bilo desetak izročenih za družine žrtve 36 milijonih belgijskih frankova in da bi moralo biti v sledećih dneh izročenih še 15 milijonov. Razen tega, da je odbor sklenil izročiti družinama žrtve drugič po 5000 belgijskih frankova, je tudi proučevala komisija, da se značajno povećala vrsta, na kakav način je bilo prišlo do ustanovitve nekakog sistema pokopine.

V Italiji je prispeo na ministarstvo za delo okrog 35 milijonov prispevaka. Družba Fiat je poslala predsedstvu vlaste 28 milijonov, družba Montecatini pa je sporičila, da lahko stavi na raspoloživo

CGIL zahteva udeležbo v preiskavi odgovornosti za nesrečo v Belgiji

učinkovih in nujnih ukrepov za ugotovitve odgovornosti za nesrečo kakor tudi za sprejem takih ukrepov, ki bodo lahko zagotovili delo in življenje 50.000 Italijanov, ki delajo v belgijskih rudnikih. CGIL je menjala, da bi moral izvesti preiskavo o odgovornosti neki mednarodni organizem in da bi moral biti v njem predstavniki italijanskih sindikalnih organizacij.

PRED 60 LETI JE BILA USTANOVLJENA Jugoslovanska socialdemokratska stranka

Velik korak naprej v razvoju socialne demokracije na Slovenskem in začetek globljega stika s slovenskimi in jugoslovanskimi množicami, ki jih je tedaj že zajelo narodno-osvobodilno gibanje

15. in 16. avgusta 1896 je bil v Ljubljani, pri Virantu (na sedanjem Levstikovem trgu) ustanovljen zbor Jugoslovanske socialdemokratske stranke. Dotedanje socialistično gibanje na Slovenskem, ki je po prvih začetkih v delavskih izobraževalnih društvih, čitalnicah in podobnih dobivalo zlasti po hainfeldskem zboru leta 1884 vedno večji razmah v okviru avstrijske socialne demokracije, je z ustanovitvijo Jugoslovanske socialdemokratske stranke, ki je še vedno ostala v okviru avstrijske, ne glede na bolj ali manj formalno osamosvojitve, moglo poglobiti svoj boj, približati socialno demokracijo slovenskim množicam in tako vidneje in temeljiteje posesti v politično življenje na Slovenskem.

Prvi zametki socialne demokracije na Slovenskem v delavsko-izobraževalnih društvih so bili na zunaj nepopolno oblikovani. Tako bi vsaj mogli soditi na primer po pravilih ljubljanskega delavskega izobraževalnega društva «Slovenska Lipa» (ustanovljeno 1889 leta), ki med drugim določajo, da si društvo prizadeva «bratiti in pospeševati duševne in gibalne koristi delavskega stanja» in «imenitimi (delavcem primernimi) razpravi in naukom, tudi knjižnice ustanovljati, govoriti in razpravljati (tudi politične) ter razdeljevati razgovorne tiskane in prodajne, petje gojiti, družabne veselice, telodavstvo in igranje napravljati, dalje obnoviti poseben razdelek, da odkazuje dela ter napoveduje svoje družabne podprije v posebnih slučajih».

Citirana pravila pa po drugi strani kažejo, da so delavsko-izobraževalna društva imela že v samem začetku razredni pomen in so krepila zavest delovnih množic na Slovenskem. Pravila, ki so jih društva morala predložiti oblastem, so bila pač prilagojena razmeram, ko je bilo treba v političnem življenju in grobem socialnem razmerju izbojevati človeške delovne pogoje, skrajšan delovni dan in osnovne demokratske svoboščine.

Prvo obdobje slovenskega delavskega gibanja je doživel svojo višek v Zelenkovačem radikalnem krogu. Po slovenskem procesu 1884, leta do ustanovitve zboru Jugoslovanske socialne demokratske stranke pa lahko že začenjamo govoriti o novem obdobju, saj so na primer v Hainfeldu na ustanovnem zboru avstrijske socialne demokratske stranke 1888, leta aktivno posegli v razpravo tudi slovenski delegati.

Pomanjkljivo gradivo in nemara dolga lokalistična ozkočnost je kasneje marmorsko zavedla, da je smatrali ustanovni občni zbor Jugoslovanske socialne demokratske stranke 1896, leta kot nekakšen temeljni kamen delavskemu gibanju slovenskih in jugoslovanskih množic. Seveda temu ni bilo tako: socialistično gibanje na Slovenskem je bilo dokaj močno tudi pred tem, saj se je ves čas razvijalo pod vplivom nemške socialdemokracije po hainfeldskem zboru pa je bilo tesno, tudi organizacijsko povezano z avstrijsko socialdemokratsko stranko.

Spričo tega je razumljivo, da tudi nacionalno-federalistične, separatistične in druge težnje, ki so bile pogostejše v strankarstvu in narodnoosvobodilnem boju večnarodne avstro-ogrške monarhije, ne datirajo od ustanovitve zboru v Ljubljani, temveč da so se porajale že prej.

Se več ljubljanski ustanovni zbor Jugoslovanske socialne demokratske stranke je bil sicer, ko prej predvsem formalni akt, ki naj bi uredil razmere v stranki glede na akcijo v prihodnosti, oziroma glede na vedno očite težnje jugoslovanskih množic po združitvi.

Socialno-demokratski stranki so se tako priključili tudi številni izobraženci, ob koncu 90 let pa je našel v njo pot tudi Ivan Cankar, ki je izjemno celo aktivno posegal v politični boj. (Večina članstva socialne-demokratske stranke se je po oktobrski revoluciji opredelila za program komunistov in se navdušeno vnela v komunistično stvarilo).

Delavsko gibanje so takrat močno obteževali tudi narodnostni boji. Čeprav so delavci borili tudi za enotnost in kulturne pravice narodov, so jim nasprotovali, da so narodno delavsko gibanje je bilo nepopolno ljudstvo in socialistični organizatorji so porajali stalno odbojati te napade z besedo in v tisku. O narodnostnem vprašanju so razpravljali skoro na vsa-

Bertolt Brecht je umrl

Bertolt Brecht

Ki, ki ga je zastopala mlada, se je zavzemala za energičnejši poseg na vsa področja narodnega življenja, za uveljavljanje socialnih in nacionalnih ciljev delavskega gibanja izven avstrijskega okvira, za združevanje vseh jugoslovanskih narodov v neodvisni jugoslovanski republiko.

Ce danes poskušamo kritično oceniti delo in vlogo socialno-demokratske fronte na Slovenskem, moramo ob njenih številnih iskanjih, napačnih prijemih, razhajanjih in frakcijah razumeti, da je socialna demokracija na Slovenskem, ki se je z vse odločnostjo lotila boja za socialne in demokratske svoboščine, izgovarjala pred-

vsem v tem boju. Razumeti moramo pa, da je delovala v izredno težavnih okoliščinah in da je končno pomnila nekaj novega in je morala do tal podreti mentalno strukturo podanikov avstro-avstro-ogrške monarhije, ki so, hoče noče, bili vključeni v čas in razmeroma revno dediščino svojih prednikov. Glede na tega stališča pomeni torej ustanovni zbor Jugoslovanske socialne demokratske stranke pred 60 leti v Ljubljani velik korak naprej v razvoju socialne demokracije na Slovenskem in začetek globljega stika s slovenskimi in jugoslovanskimi množicami, ki jih je tedaj že zajelo narodnoosvobodilno gibanje.

tem ko so za tekoči mesec najavljene številne rezervacije obiskovalcev iz države kakor tudi iz tujine, se posebno iz Nemčije in Holandske.

Uvod v dubrovniške poletne igre je bilo predstavitev Gaudulačevke, slovenske dubrovniške pesnika, v katerem poveličuje dubrovniško starodavno po svobodi in samostojnosti. Letošnja prireditelj je režiser, kot prej naša, Tito Strazič, dirigiral pa hrvaški skladatelj Jakov Gotovac (tudi avtor znane opere «Kro z onega sveta»).

Med dramskimi deli, ki so doživela velik uspeh, pa je treba še posebej omeniti delo Marina Držića «Dundo Maroje» ter dramo Williama Shakespeara «Hamlet», kateremu daje naravna scena trdnjave Lovrijenac še posebno veličasten okvir. Obe deli je igralo jugoslovansko dramsko pozorišče iz Beograda. Na programu sledijo še dela, kot Cornelia «Le Cids» (Gospod) in trdnjavi Revlin in J. W. Goetheja «Egipčianin na Tavrdis» ter Shakespeara «En kresne noči».

Operni del sestavlja Verdijev «Otello», katerega igrajo v trdnjavi Revlin, Rossinijev «Sevilski bratci», Mozartov «Don Juan», Gotovčev «Kro z onega sveta» ter opera mladega avstrijskega komponista Benjamina Brittena «Rop Luterje» v režiji Vlada Habu-nke.

Pri baletnem repertoarju sta zastopana tudi dva domača artoja. Lhotnik z delom «Vrag na vasi» ter Gotovčev «Simfonija» bo, lojalno, sledila je deli Mozarta «Lea pelita» Riemsa in Straussa «Verklungen» Festes. Med raznimi koncerti, ki so bili na sporedu, pa je treba omeniti koncert simfonije orkestra Zagreba, ki je izvajal Schubertov Koncert za čelo.

Folklorni del letošnjih igr po izpolnitvi skupina aladov iz Zagreba.

Maroko v borbi za združitev in popolno neodvisnost svoje dežele

Ko se je Mohamed Ben Jus-sef 16. novembra lani po dvoletnem izgnanstvu vrnil v Rabat, se je začela nova doba borbe maroškega ljudstva za neodvisnost in združitev. S francosko-maroko deklaracijo od 2. marca letos, ki je bila plod razgovorov med Rabatom in Parizom, je bila prva glasila neodvisnost francoskega dela Maroka. Toda to je bil še prvi uspeh na poti k vzpostavitvi neodvisne in enotne maroške države. Takoj po vrnitvi iz Pariza je Ben Jus-sef v svojem govoru po radiu izrazil priznanje Franciji in njeni socialistični vladi z Guy Molletom na čelu ter k temu dodal: «Naša prva naloga postaja ta, da storimo vse, da naša sveta zemlja pridobi ponovno svojo enotnost. To je bilo nekako napovedovanje borbe med Rabatom in Madridom. Kajti Maroko, ki obsega 454.500 kv. km, je bil razdeljen dejansko na tri dele. Francija je imela površino 383.915 kv. km, na kateri živi 7 milijonov prebivalcev, Španija 21.000 kv. km s približno milijonom prebivalcev.

Tanger pa je izločen in je pod mednarodno kontrolo. V času, ko je bil spor med Francozi in Marokom na vrhuncu, to se pravi tedaj, ko so Francozi Ben Jussefa izgnali, se je začel Franco postavljati za zaščitnika maroških intereso. Toda čim bolj so se odločili, med Francozi in Marokanci izboljševali in se je s tem blizal dan podpisane pariskih sporazumov, tem bolj se je Franco upiral neodvisnosti Španskega dela Maroka. V začetku je obsojil pariske sporazume, češ da so prenapregli in da so uperjeni proti Španiji in marokemu ljudstvu. Pri tem je trdil, da je pridobivanje neodvisnosti, odnošno uvajanje enorganske demokracije peklenski način uničevanja. Francov minister za zunanje zadeve Arturho pa je izjavil naslednje: «Pravice in interesi Španije v Maroku niso odvisni od Francije. Sporazum med Franco in Španijo ne more ukiniti pravic, ki jih ima v Maroku Španija».

Tako stališče Madrida je našlo na oster reakcijo. V španskem področju Maroka je prišlo do množičnih demonstracij pod geslom: «Živela neodvisnost vsega Maroka!» Francova vojska je demonstracije zadušila v krvi. Pri tem je bilo ubitih 20 demonstrantov, ranjenih pa jih je bilo nad 100. In v tem ko je Francova garda dušila demonstracije v obmejnem področju Rifa, je prišlo do upora. Pri tem se je Franco znašel v težavah in je zato menjal svoj takto: V aprilu so se začeli v Madridu marokošpanski razgovori. Maroko je imel pri tem močne položaje, ki so temeljili na sporazumu s Franco in na močnih težnjah Španskega področja po neodvisnosti in združitvi dežele. Španija je bila po desetih letih upravljanja nad enim delom Maroka prisiljena priznati suverenost in neodvisnost Maroka.

Ce primerjamo tekst pariskega sporazuma s tekstom madridskega sporazuma, bomo opazili občutno razliko. Obevoščini, ki jih je Maroko prevzel do Španije, so manjše od onih, ki jih je prevzel Maroko do Španije. Nadalje so do Francije. Tako se na pri-v skupni deklaraciji objavljeno v Madridu, ne omenja emendacijske obveznosti, niti se ne govori o gospodarskem in kulturnem sodelovanju.

Toda s pariskim in madridskim sporazumom se borba Maroka za popolno enotnost še ni končala. To je bil konec le prve etape. Ostalo je še nereseno vprašanje področji, za katere se v Madridu trdi,

da so španska nacionalna zemlja, kajti po tem sporazumu se je Španija odrekla svojim privilegijem, ki jih je pridobila v Maroku po letu 1912, s čimer je vprašanje Seute in Melile ostalo odprto. Niti ni bilo rešeno vprašanje novavečan čet na bivšem Kail-fadkem ozemlju. Za sedaj se ugiha, da bodo ta vprašanja urejena z novimi razgovori, maroška vlada pa ne sprejema pri tem nikakih odločilnejših ukrepov. Po vsem tem sodijo želijo v Rabatu, da se najprej reši vprašanje Tangerja in Sahare, da bi tako okrepili položaje za nadaljevanje svojih zahtev glede Seute in Melile.

Prvi mednarodni statut Tangerja je bil določen s konvencijo, ki je bila podpisana v Parizu decembra 1923 in potrjena z dekretom maroškega sultana dve leti pozneje. V juliju 1925 so Velika Britanija, Francija in Španija podpisale protokol o nevtralnosti in internacionalizaciji Tangerja. Toda Španija je pri tem zahtevala popolno kontrolo nad Tangerjem in zato je bil julij 1928 podpisan nov sporazum, s katerim je ona dobila kontrolo le nad policijskimi silami. Leta 1940 je Španija svojevoljno zasedla tangersko področje in ga praktično spremenila v svoj izključni protektorat. Po končani vojni v avgustu 1945 je bil na konferenci francoskih, britanskih, ameriških in sovjetskih strokovnjakov sprejet sklep o vzpostavitvi začasnega mednarodnega režima in o takojšnjem umiku španske čete s področja Tangerja. V oktobru istega leta je bila ponovno vzpostavljena mednarodna uprava nad ozemljem.

Sedaj vodi Maroko v okviru borbe za neodvisnost in enotnost akcijo za vzpostavitev svoje suverenosti nad Tangerjem in za ukinitev mednarodne uprave. Glede tega so bili doseženi že prvi rezultati. V začetku julija letos so člani odbora za mednarodno kontrolo v Tangerju, ki ga sestavljajo predstavniki ZDA, Belgije, Španije, Francije, Velike Britanije, Italije, Holandske in Portugalske, ter minister za zunanje zadeve Maroka podpisali v Rabatu tekst protokola o Tangerju. Po tem protokolu je bil dosežen sporazum, da se ukine položaj administrativnega področja Tangerja in da njegove funkcije prevzame guverner pokrajine, ki je odgovoren maroški vladi. Administrativna služba področja se v sedanjem sestavu prepusti pod upravo guvernerja. Špolska policija se vključuje v upravo nacionalne varnosti, posebna francosko-maroko policija pa se stavlja na razpolago maroški vladi. Vsi ti ukrepi imajo začasen značaj, dokler se ne dokončno reši vprašanje Tangerja, oziroma dokler se ne vzpostavi vrhovnost Maroka nad tem ozemljem.

Maroko postavlja v poslednjem času tudi zahtevo, naj se mu vrnejo tudi nekateri deli Sahare, ki so pod oblastjo Francije. Te svoje zahteve Rabat utemeljuje s tem, da je prebivalstvo Sahare maroškega porekla in da morajo biti zato ta področja priključena Maroku. Francija pa se temu upira. In tako se je razvil nov spor ali vsaj nova ovira v razvoju francosko-maroških odnosov. Zanimivo je pri tem omeniti, da skušajo v Madridu razvneti spor med Franco in Marokanci glede Sahare ter da se pri tem kažejo za prijatelje Maroka. Očitno je pri tem da gre za borbo za prestiž v tej novni neodvisni deželi na afriški celini, kakor je tudi očitno, da te frankistične spletke ne bodo zavrele borbe Maroka za popolno neodvisnost in enotnost dežele.

Istrsko Narodno gledališče

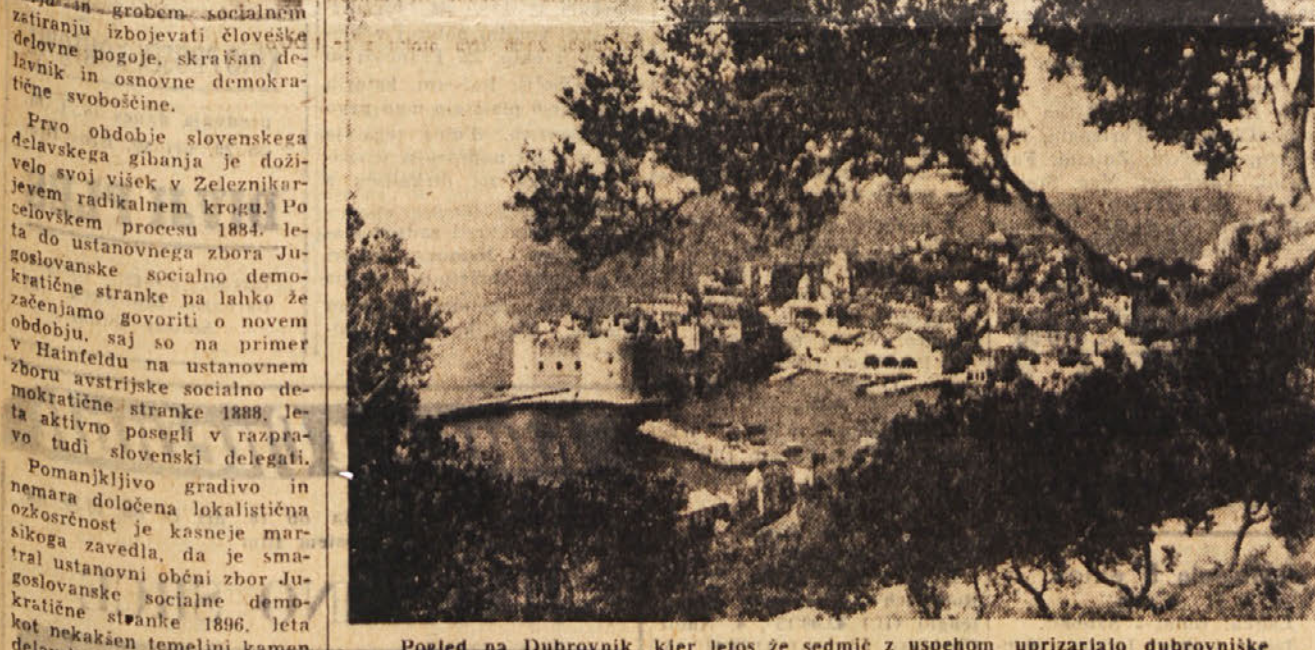
Puljsko narodno gledališče bo pričelo svoje prihodnje sezono kot Narodno gledališče za Istru. Prenehalo pa bo zato delovati Bujško gledališče. Nekateri igralci Bujškega gledališča bo angažiralo gledališče v Pulju. Novo gledališče bo upravljal gledališki svet kot družbeni organ. V njem bodo predstavniki iz Bui, Pazina, Poreča, Labina in Pulja. V prihodnji sezoni bo Narodno gledališče za Istru razširilo abonmaje, prav tako pa gostovanja bo vsej Istri.

Gostovanje kilejskih akrobatov v Jugoslaviji

V zameno za gostovanje naših opernih pevcev na Kilejskem je prišla na enomesecno gostovanje po Jugoslaviji skupina kilejskih akrobatov. Gostovali bodo v večjih krajih in republikah središčih.

Popravek

V večeršnjem članku k. a. «Stari grehi» na odru P. D. «Lonjer-Katarina» se je pripetila neljubla poma. Šestdeseto obletnico ustanovitve društva «Zastava» je priredil skupen koordinacijski odbor obeh domačih prosvetnih društev in ne samo p. d. «Lonjer-Katarina», kakor se je pomotoma vrnilo v poročilo.

Pogled na Dubrovnik, kjer letos že sedmič s uspehom uprizorjajo dubrovniške poletne igre.

BERTOLT BRECHT

Po kratki, toda težki srčni bolezni je 15. avgusta zjutraj v eni izmed bolnišnic vzhodne Berlina umrl Bertolt Brecht, eden od največjih sodobnih pesnikov in dramaturgov. Čeprav je bilo znano, da bolega za neozdravljivo boleznijo, vendar je vest o njegovi smrti hudo prizadela ne samo njegov družinski Ensembles, ampak ves gledališki svet obeh Nemčij in ves kulturni svet.

Bertolt Brecht se je rodil pred 58 leti v Augsburgu ter se je kot sin bogatih staršev posvetil zdravništvu in poklicu. Čeprav je bil vzgojen v meščanskem okolju, je že kot deček prisostvoval sestankom delavcev, ki so bili zaposleni v očetovem podjetju, in se seznanil z njihovimi problemi. V prvo svetovno vojno je bil vpoklican kot bolničar, toda se prej ne strinja z militarističnimi idejami in je vojno sovražil. Prvo leto po vojni je napisal svojo prvo dramo «Udarec bobnov v noči», ki mu je prinesla slavo v Kleinstovo nagrado. Nekaj let kasneje pa je z enim izmed svojih velikih sodobnikov, Lionom Weichtwagerom, napisal delo «Življenje kralja Edvarda XI.», toda že leta 1923, po prvem Hitlerjevem udaru, najdemo oba na nacistični črni listi.

Njegov umotvor je «Bereška opera», ki jo je Brecht napisal 1928. leta, ko je bilo objavljeno še drugo njegovo delo «Podvig in pade mesta Mahagonija». Ze leta 1930 je začel objavljati posamezne zvezke «Poizkušnje», v katerih lahko najdemo skoro vsa njegova dela. S publikacijo teh del je prenehal v letu 1933.

OB JUGOSLOVANSKO-ITALIJANSKI MEJI PRI GORICI

Bourbonska grobnica na Kostanjevici

V njej počivajo ostanki Karla X., Henrika V., Ludvika XIX., Marije Terezije Charlotte in Marije Luize Parmške

Ko sem se nedavno ustavil na obmejnem prehodu med Jugoslavijo in Italijo v Ružni dolini, sem zagledal tablo, ki je v slovenskem in francoskem jeziku vabi na ogled grobnice Bourbonov na Kostanjevici, ki je oddaljena od tod dober kilometer. Napotil sem se v samostan, ki ga upravlja francoski.

V podzemlje me je spremljal stari francoski pater, po imenu Otto. Ustavila sva se najprej ob fotografskih posnetkih pogrebnih sprevodov in svečanosti zadnjih Bourbonov. Potem pa me je spremljal po ozkem hodniku, po katerem ti skoraj zastajajo dihi, do razsvetljene grobnice. V njej je šest masivnih krst: ena je bronasta, druge pa marmornate. Poln radovednosti sem se najprej obrnil k krsti, na kateri je položena prazna steklena posoda, misleč, da je od Karla X. Toda spremljevalec mi je povedal, da je v njej truplo Henrika V., grofa Chamborda, ki je umrl leta 1837 v Frohsdorfu. Bil je zadnja sava vseh bourbonske kraljeve obdobje. Henrik ni videl francoskega prestola. V Gorico so Henrikovo truplo pripeljali s posebnim vlakom. Na pogreb

je prišlo nad 4000 Francozov ter mnogo drugih vidnih osebnosti istega časa. Rojski so mu prinesli domačo prst z željo, da bi v njej počival, če že ni vladal. To prst hranijo v posebni posodi. Borzlučna krona, ki je pokrivala to posodo, je bila ukrašana. Na njej je bil napisan v latinščini: «Henriku V., kralju. Na troju krestu naj položimo kraljevske kro-n, ki je uzi naš, niti zynbil, temveč ohranila».

Poleg Henrika je na eni strani kresta njegove žene Marije Terezije, na drugi pa kresta sestre Luize Marije Terezije, vojvodinje Parmške, ki je umrla 1864. leta v Benetkah.

Na sredini, na desni strani grobnice, sem na krsti opazil kratek napis C. X. in tako le ezadela kralja Karla X. Spremljevalec mi je to potrdil in nadaljeval s svojim pripovedovanjem...

Karel X. je prišel v Gorico skupno z družino in služabniki 20. oktobra 1836 kot gost grofa Coroninija, Stanovca. V njej stari palači grofov Coroninij-Cromberg, imenovani Cingraf, ki leži sredi krasnega parka ob potoku Korenu v severozahodnem delu Gorice. Umrl je 6. novembra istega leta. Avstriji so mu priredili svečan pogreb, njegovo truplo so izročili v varstvo Kostanjevickemu samostanu.

Kraljevo srce so vložili v posebno srebrno posodo, privezano h krsti. Karel X. je prišel na prestol v šestdesetem letu starosti vladal je šest let, prav toliko let pa je preživel v pregnanstvu. Preden je prišel v Gorico, je zbiral zavetje je v Angliji in na Češkem. Casopis tistega časa takole opisuje pogreb izgnanega kralja: Repe-ži z gorečimi svečami so o-tvorili sprevod, za njimi je šel oddelek mestnega vojaštva, temu je sledila uniformirana mestna godba in duhovščina, za temi mrtvaški voz, ki ga je peljalo šest črno odelih konj, vrh voza je stala kraljeva krona. Ob vozu so stopali v dvih vrstah kraljevi lakajji, drželi v rokah prižgane sveče, okrašene z znaki kraljeve rodline: bela zastava z lilijami... Za

Notranjost bourbonske grobnice na Kostanjevici pri Gorici.

